

VICTOR SEBESTYEN

LENIN, DICTATORUL

Omul și Revoluția

CORINT
ISTORIE

Capitolul 2

Copilărie bucolică

„Oamenii își făuresc ei înșiși istoria, dar și-o făuresc nu după bunul lor plac și în împrejurări alese de ei, ci în împrejurări care există independent de ei, împrejurări date și moștenite din trecut. Tradițiile tuturor generațiilor moarte apasă ca un coșmar asupra minții celor vii.”*

Karl Marx, *Opusprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte*, 1852

Nimic din copilăria lui Vladimir Ilici Ulianov sau din prima lui adolescență nu sugera că va deveni într-o zi unul dintre marii răzvrățiți ai istoriei. A crescut într-un cămin fericit, în sânul unei familii iubitoare, într-un confort burghez solid, chiar dacă nu în bogăție ostentativă. A fost educat – și prin exemplul nemijlocit al părinților – în spiritul hărniciei, cumpătării, muncii asidue și importanței acordate educației.

S-a născut la 10 aprilie** 1870 în micul orașel de provincie Simbirsk, așezat pe leneșa Volgă, la vreo 900 de kilometri sud-est de Moscova. Șase zile mai târziu a fost botezat în Biserica ortodoxă Sfântul Nicolae, acolo unde înalta burghezie a orașelului mergea la duminicala slujbă.

* Karl Marx, Friedrich Engels, *Opere alese în două volume*, ediția a 3-a, vol. 1, Editura Politică, București, 1966.

** Pe stil vechi, 22 aprilie pe stil nou.

Anna, cu șase ani mai mare, își amintea că, la naștere, „Volodea” era „supraîncărcat la mansardă”; avea un cap mare și un trup mic și slab. Cădea foarte des și-i venea greu să se ridice, lucru care-l făcea să urle de frustrare. Anna ne spune că: „Era foarte gălăgios, mare plângăcios, cu ochișori căprui veseli și bățaiși. A început să meargă cam în același timp cu sora lui, Olea [Olga], care era cu un an și jumătate mai mică. Ea a făcut primii pași foarte devreme și fără să fie băgată în seamă de cei din jur. Volodea [...] a învățat târziu, iar dacă sora lui cădea grămadă neauzită și se ridica singură, împingându-se în mâini, el inevitabil se lovea la cap și scoatea un urlat disperat, de vuia casa.”

Cum se tot dădea cu capul de covoare și de scândurile dușumelei, mama s-a îngrijorat o vreme că ar putea fi „retardat mintal”. Moașa care l-a adus pe lume a spus, curând după naștere, că „o să ajungă ori foarte inteligent, ori foarte prost”. Era cel mai neastâmpărat dintre toți copiii Ulianovilor și, potrivit Annei, „foarte pretentios în copilărie”.

Avea, asemenea multor copii, o tendință distructivă. De câte ori i se dădea o jucărie nouă, se apuca s-o facă bucăți. La o zi de naștere, guvernanta, Varvara Grigorievna Sarbatova, care a fost în slujba Ulianovilor vreme de 20 de ani și era parte din familie, i-a dăruit o troică din papier-mâché, cu tot cu cai. Volodea a dispărut să se joace cu ea de unul singur. „Am început să-l căutăm și l-am descoperit în dosul unei uși. Pe deplin concentrat, răsucea picioarele cailor până când, unul câte unul, s-au desprins.” În ciuda acestui brutal tratament aplicat cadoului ei, Sarbatova îi lua mereu apărarea. Spunea că toți copiii Ulianovilor „sunt de aur [...], însă Volodenka al meu e un diamant”.

Era cel mai gălăgios și mai neascultător copil din familia aceasta bine rânduită. Ori de câte ori făcea pozne, „barem recunoștea și nu făcea lucrurile pe ascuns”, cum obișnuia să spună guvernanta. A existat și o excepție. Într-o vizită la mătușa din

Kazan, fiind singur într-una din camerele de primire ale casei, a spart din greșeală o vază. A negat că ar ști ceva despre asta și incidentul a fost dat uitării. Peste câteva luni însă, întors acasă la Simbirsk, într-o noapte nu a reușit să adoarmă și mama l-a găsit plângând în camera lui. A căutat să-l aline și l-a întrebat ce a pățit.

— Am mințit-o pe mătușa Ania, i-a mărturisit el. I-am zis că nu eu am spart vaza aia, dar eu sunt vinovatul.

Deși cea mai apropiată legătură a avut-o cu Olga, eroul copilăriei lui a fost Aleksandr, fratele mai vârstnic cu patru ani, un tânăr serios, cam mohorât, care dintr-o privire nimicitoare izbutea să înfrâneze firea uneori năvalnică a lui Vladimir. Anna spunea că: „La început, Vladimir s-a apucat să-și copieze fratele, după care și-a înfrânat conștient temperamentul impulsiv.” Cei doi ocupau camere alăturate, munceau împreună și se jucau în grădină, se plimbau de-a lungul Volgăi și adesea înotau în afluentul ei, râul Sviaga. „Orice întrebare primea – de-a ce voia să se joace, dacă vrea să meargă la plimbare sau dacă la terci vrea lapte sau unt –, Vladimir se uita la Sașa înainte să răspundă. Acesta într-adins nu se grăbea și se uita la fratele lui cu o licărire în ochi. «Vreau ca Sașa», spunea el.”¹⁶

Căminul Ulianovilor era o casă mare de pe strada Moskva, spre vârful dealului, într-un cartier elegant, în care înalții funcționari de stat, câțiva ofițeri, medici și avocați duceau un stil de viață cuviincios și apatic, dar nu luxos.

Întemeiat pe malul înalt al Volgăi în 1648, Simbirskul s-a bucurat o vreme de importanță ca garnizoană ce oferea apărare împotriva incursiunilor triburilor nomade. Cu trecerea deceniilor, s-a transformat într-o fundătură provincială tihnită. La sfârșitul secolului al XIX-lea avea 30 000 de locuitori, însă nu și cale ferată. Câteva drumuri proaste legau Simbirskul de restul Rusiei, iar Volga îi făcea legătura cu alte orașele deopotrivă de

somnoroase, până la Astrahan, la gurile fluviului, situate la aproximativ 1 000 de kilometri spre sud. Iarna, locuitorii se plâneau că se simt izolați, de parcă ar trăi în mijlocul pustietății. Pe de altă parte, aveau frumusețea naturii. Livezi de meri și cireși îmbrăcau împrejurimile orașului. Noaptea, cântau mii de privighetori. Puține se schimbaseră, cel puțin în ultimul secol și jumătate. Orașul avea o catedrală ortodoxă impresionantă, două biblioteci bune și, în oarecare măsură mulțumită educatorului progresist Ilia Nikolaevici Ulianov, două excelente licee teoretice. Avea o minoritate ciuvașă și tătară de dimensiuni considerabile, majoritatea lucrând pe vapoarele de pe Volga*.

După Lenin, cel mai cunoscut fiu al orașului era romancierul Ivan Aleksandrovici Goncearov, aproape contemporan cu Vladimir Ilici, a cărui capodoperă literară, *Oblomov*, era foarte apreciată de viitorul lider bolșevic. Scrie Goncearov: „Înfățișarea orașului meu natal era un tablou al somnolenței și stagnării. Îți vine să adormi văzând atâta calm, ferestre somnoroase și obloane coborâte, fizionomiile adormite ale oamenilor. [...] Peste oraș atârnă toropeala păcii [...], calmul generoasei vieți rurale și urbane rusești.”**

* După moartea lui Lenin, Simbirskul a fost transformat într-un grandios altar leninist, iar în 1924 a fost rebotezat Ulianovsk. Bună parte din oraș a fost demolată la sfârșitul anilor '20. Biserica unde a primit botezul Lenin a fost dărâmată, la fel și o frumoasă clădire în stil clasic unde a locuit Pușkin la începutul secolului al XIX-lea. Catedrala, ridicată în cinstea locuitorilor căzuți în războiul din 1812, a fost distrusă în anii '20 pentru a se face loc unui monument al lui Lenin. Cimitirul mănăstirii Pokrovski a fost ras cu buldozerele, ca să se amenajeze o piațetă. Un singur mormânt a rămas neatins, acela al tatălui lui Lenin, dar i s-a înlăturat crucea. Orașul încă poartă numele de Ulianovsk (n. a.).

** Jocul curios al întâmplării – doar era un orașel de provincie – face ca și Aleksandr Kerenski să se fi născut tot la Simbirsk. A mers la aceeași școală ca Lenin, deși nu se cunoșteau, el fiind mai tânăr cu 11 ani. A păstrat

Confortabila casă din lemn cu două etaje a familiei Ulianov avea spații de primire și de locuit generoase, o bibliotecă ticsită cu clasici ruși, de la Pușkin la Tolstoi, și cu beletristică aparținând celor mai buni autori străini. Ambii părinți își încurajau copiii să citească multe și de toate, cu o permisivitate care i-ar fi șocat pe mai conservatorii colegi funcționari ai lui Ilia Nikolaevici. Aproape toată adolescența, cartea preferată a lui Vladimir a fost *Coliba unchiului Tom* de Harriet Beecher Stowe, o influență timpurie, precedând-o pe cea a lui Marx sau pe a oricărui radical rus. Cartea a stat mulți ani pe noptiera lui.

Locuința avea un balcon mare și larg, care dădea spre o grădină plină cu meri, cireși, pruni și tufe de liliac ce înconjurau o pajiște bine întreținută. Toată familia era pasionată de crochet și turneele erau foarte disputate. În casă, copiii, până și cei mai mari, adorau să se joace cu soldăței de plumb. Vladimir alegea mereu tabăra americană și se dădea de partea lui Abraham Lincoln sau a generalilor nordiști Grant* și Sherman**. Sașa și Dmitri (cu patru ani mai tânăr ca Vladimir) erau, de regulă, italieni, iar fetele, trupele spaniole care se împotriveau lui Napoleon.

amintiri profund romantice cu orașul în care crescuse, deși, în adolescență, abia aștepta să fugă spre un loc cu lumini mai strălucitoare. A lăsat o descriere deosebit de pitorească a așezării unde, din vârful dealului „și până la malul apei, se întindeau bogate livezi de meri și cireși. Primăvara, toată costișa se albea de flori înmiresmate [...], noaptea răsunau cântec de privighetori. Câmpurile [...] în toial verii răsunau de veselia jocurilor, de țărani și orașeni veniți să cosească iarba deasă” (n. a.).

* Ulysses S. Grant (1822–1885), general și om politic american. A contribuit la înfrângerea sudiștilor în Războiul de Secesiune (1861–1865). În perioada 1869–1877 a fost președintele SUA.

** William Tecumseh Sherman (1820–1891), general american, unul dintre conducătorii armatei Nordului în timpul Războiului de Secesiune. A efectuat celebrul „marș spre mare” (1864), obținând victorii importante asupra sudiștilor.

Dar jocul pe care l-a iubit Lenin toată viața a fost șahul. L-a învățat de la Ilia Nikolaevici încă de la o vârstă fragedă, cu piese realizate cu dragoste de acesta, pentru copiii lui. Ulianov-*père* nu era un șahist de lepădat, fiind unul dintre cei mai buni din Simbirsk, însă Vladimir a ajuns curând să-i învingă în mod regulat pe el și pe Sașa. A devenit un jucător serios, în stare să țină onorabil piept numelor importante din șahul rusesc*¹⁷.

Verile erau petrecute la Kokușkino, moșia cumpărată de Aleksandr Blank care, după moartea lui, le-a revenit celor cinci copii. Lenin avea să-și amintească toată viața Kokușkino drept un tărâm fermecat, unde se simțise totdeauna fericit. Găsea pace și liniște acolo, „unde parfumul de rechie, micsandre, indrușaim și tutun, de condurul-doamnei, brumărele, mușcate și nalbe inunda grădina”.

În volumul ei de memorii, Anna, care avea să devină o bolșevică devotată cauzei, vorbește cu glasul autentic al claselor mijlocii rusești când descrie Kokușkino și elegantul ei conac înconjurat pe trei părți de o verandă ce dă spre grădini – o casă la capătul unui drum lung și al unui șir de arbori. „Am început să visăm an de an la mutarea la Kokușkino și să ne pregătim pentru ea cu mult înainte. Nicăieri, credeam noi, nu era mai bine și mai frumos ca la Kokușkino, un colțișor de țară foarte pitoresc. Cred că am moștenit dragostea pentru Kokușkino și bucuria revelerii de la mama noastră, care își petrecuse acolo anii cei mai frumoși. Bucuria vieții la țară și spațiile deschise ne atrăgeau foarte mult. Mai cu seamă după chinul [...] liceelor ca niște închisori și după tortura examenelor din mai, verile la Kokușkino ne

* La școală era îndeajuns de bun ca să joace simultane, și câștiga aproape mereu partidele. Nadia spunea mai târziu că: „Unele partide îl obsedau atât de mult, încât vorbea în somn.” Odată, l-a auzit strigând în toiul nopții: „Dacă mută calul acolo, răspund cu tura.” (n. a.).

păreau încântătoare și fericite, mai presus de orice comparație.” Vladimir se scălda în râu, făcea excursii cu barca și hălăduia prin pădure după fructe sălbatice și ciuperci. Înălța zmeie și se organizau picnicuri¹⁸.

Educația copiilor era de importanță capitală pentru soții Ulianov. Cu toții excelau la școală, însă cel mai competitiv era Vladimir. Avea un șarm colosal, atunci când voia să și-l manifeste, și un dezvoltat simț al umorului în adolescență. Putea fi însă și insuportabil de îngâmfat și lipsit de tact. Era excepțional de inteligent și nu se ferea să o arate tuturor. Către sfârșitul trimestrului, când se dădeau note, se ducea acasă și, trecând pe lângă biroul tatălui, le striga pe ale lui în gura mare. „Greacă – cinci [nota maximă, firește]; latină – cinci; germană – cinci; algebră – cinci, și tot așa”, își amintea Anna, sora sa. „Cu ochii minții, văd încă limpede scena: eu stau în biroul tatei și surprind zâmbetul mulțumit pe care-l schimbă tata și mama pe când urmăresc din ochi silueta mică și îndesată, în uniformă, cu părul roșcat ieșindu-i de sub șapcă.” Totuși, ușurința cu care a trecut prin școală le-a trezit părinților o oarecare îngrijorare. Se întrebau uneori dacă nu cumva asta îl va conduce la concluzia că viața e prea ușoară și-l va face colosal de arogant. Dar grijile acestea nu-i chinuiau prea mult*.

Programa școlară era dură, dar limitată. Se învăța mult pe dinafară. Aproape jumătate din ore erau despre clasici, mai tot restul fiind dedicate matematicii și științelor naturale. În regimul absolutist rus, în care politica era cu desăvârșire interzisă, conducătorilor le era teamă să îngăduie copiilor accesul la unele dintre capodoperele literaturii naționale. Se preda foarte puțină poezie. Elevii

* Singura materie școlară la care viitorul teoretician al marxismului nu a excelat a fost logica. Ocazional, nu reușea să ia nici măcar patru. Nu știm sigur, nu a vorbit niciodată despre asta, dar se prea poate ca mai târziu să fi gustat ironia (n. a.).

erau descurajați să-i citească pe majoritatea marilor scriitori ruși moderni – Tolstoi, Dostoievski, Turgheniev, Pușkin, Lermontov, Gogol –, întrucât cu toții avuseseră, la un moment dat, probleme cu cenzura țaristă. Se predau germana, franceza și engleza, însă pentru gramatică și limbă. Elevilor le era interzis să-i citească pe scriitorii și gânditorii europeni ai Iluminismului și Romantismului, precum Goethe, Voltaire și Rousseau. Elevii liceului clasic din Simbirsk nu aveau acces la Biblioteca Karamzin, care găzduia volume considerate prea subversive pentru ochii lor tineri.

Disciplina la școală era aspră, însă Vladimir rareori se plângea, și nici nu dădea vreun semn de răzvrătire. A avut neplăceri o singură dată, și chiar și atunci pentru o abatere minoră: a fost auzit de un monitor școlar imitându-l pe profesorul de franceză, pe care Vladimir îl considera incompetent. Acasă, disciplina era doar ceva mai relaxată, cel puțin în timpul anului școlar. Ilia Nikolaevici era un adevărat zbir. În orele dedicate lecțiilor se impunea tăcere deplină, iar zilnic se aloca timp lecturilor serioase. Cine încălca regula tăcerii era expediat în „fotoliul negru” din biroul lui Ilia Nikolaevici, pentru a medita cu calm și în liniște la faptele de indisciplină. Odată, Vladimir a fost găsit dormind în fotoliu¹⁹.

Aleksandr Naumov i-a fost coleg de bancă lui Vladimir, în liceu. În mai toți anii de școală, a fost medaliatul cu argint, pe locul doi după Ulianov, invariabil medaliat cu aur:

Vladimir Ilici era mai degrabă scund, însă cu o constituție puternică, ușor adus de umeri, cu un cap mare și ușor turtit pe laturi. [...] Avea trăsături neregulate și, aș zice, frumoase: urechi mici, pomeți proeminenți, o gură largă, cu dinți galbeni și foarte depărtați. Lipsit de sprâncene pe fața pistruiată, Ulianov avea păr lunguț, blond, moale și ușor cârlionțat, pieptănat pe spate. Toate aceste asimetrii erau însă compensate de

fruntea înaltă, sub care ardeau doi ochi căprui mici și bătaioși. Înfațișarea dizgrațioasă era iute dată uitării în timpul unei conversații, sub efectul acestor ochi mici, însă neobișnuiți, care scăpărau de o extraordinară inteligență și energie. [...] Se deosebea mult de noi toți. Nici în clasele mai mici, nici mai târziu nu a luat vreodată parte la jocurile și poznele copilăriei și tinereții, rămânând mereu rezervat, ocupat fie cu studiile, fie cu alte îndeletniciri scrise. Chiar când se muta de la o oră la alta, Ulianov era cu nasul în cărțile lui, citind în timp ce trecea, încoace și-ncolo, prin dreptul ferestrelor. În rest, singura lui distracție era șahul, un joc în care de obicei ieșea învingător, chiar când juca simultan împotriva mai multor adversari.

Un alt coleg de școală îl descrie pe tânărul Lenin ca fiind „o enciclopedie ambulantă, extrem de util colegilor”.

De cum apărea în clasă, Ulianov era pe dată înconjurat de colegi, care îi cereau o traducere sau rezolvarea unei probleme. Ajuta pe toată lumea cu dragă inimă; îmi părea totuși că nu-i poate suferi pe aceia care încercau să trăiască și să-și facă temele pe socoteala trudei și inteligenței altuia. Ulianov avea o fire echilibrată și în genere jovială, dar era extrem de secretos și rece în relațiile cu semenii. Nu avea prieteni adevărați. Tutuia pe toată lumea [copiii își vorbeau invariabil cu „tu”], dar nu țin minte să fi cedat vreodată și să îngăduie să i se vorbească pe un ton intim. În general, impunea respect și arăta o autoritate distantă, însă nu s-ar putea spune că era plăcut de ceilalți, ci mai degrabă stimat²⁰.

În anii copilăriei și adolescenței nu a manifestat niciodată vreun interes față de politică. „Volodea nu le-ar fi ascuns nicicum [...], pe scurt, la vremea aceea, nu avea nicio convingere politică. Eram surprinși că e în stare să-l citească și să-l recitească de

mai multe ori pe Turgheniev, în lunile în care împărțea camera cu Sașa, care studia sârguincios lucrări de economie politică.”²¹

Anii idilici ai copilăriei și adolescenței s-au curmat brusc, cu numai trei luni înainte să împlinească 16 ani. Ilia Nikolaevici își tăinuise starea proastă a sănătății, însă de ceva timp era chinuit de crampe stomacale violente și de ceea ce astăzi s-ar diagnostica drept hipertensiune arterială gravă. În ianuarie 1886, a murit în urma unui accident vascular cerebral.

Hipertensiunea nu-i fusese în niciun fel ameliorată de stresul acut al vieții profesionale. Conștiinciosul Ilia Nikolaevici Ulianov a fost un funcționar model vreme de 25 de ani. Sub conducerea lui, se deschiseseră în regiune aproape 400 de școli primare și gimnaziale. Credea din toată inimă că înapoiata Rusie se poate moderniza și poate prospera numai datorită unei mai bune educații pentru toți. Era un crez împărtășit și de „țarul eliberator” Alexandru al II-lea, care a inițiat o serie de reforme și a patronat extinderea rețelei școlare în Rusia. După asasinarea lui însă, reformele au fost oprite și s-a instaurat o epocă de reacțiune dură.

Simțindu-se amenințat, absolutismul a răspuns în maniera previzibilă a Romanovilor. Cenzura a fost înăsprită, poliției secrete i s-au acordat noi puteri de a aresta și de a reține cetățenii, iar activitatea politică de orice natură a fost, practic, interzisă. La câteva luni după urcarea pe tron, noul țar, Alexandru al III-lea, a dat învățământul pe mâinile unui nou ministru, Ivan Davidovici Delianov, a cărui filosofie în materie era, cum a declarat la numirea sa în funcție, următoarea: „Copiii de birjari, de servitori, de bucătari, de spălătorese, de mici prăvăliași și alții asemenea nu trebuie încurajați să se ridice deasupra mediului în care s-au născut.” Programul de construire a școlilor sătești pentru cei nevoiași a fost sistat. În schimb, s-au înființat câteva școli bisericești menite să-i pregătească pe copii pentru preoție.

Noul ministru i-a acordat lui Ilia Nikolaevici premii și decorații, însă l-a scos curând la pensie. Activismul său liberal nu era în acord cu noul regim – dur și hotărât să revină în trecut. Prietenii au reușit să-i amâne *sine die* pensionarea, iar dascălul a fost repus în funcție, dar viața lui profesională se apropia, din nefericire, de sfârșit.

Iarna dintre 1885 și 1886 a fost una deosebit de rece și Ilia Nikolaevici a contractat o tuse gravă. Și-a continuat însă activitatea în ritmul obișnuit. La 12 ianuarie 1886 s-a plâns Mariei Aleksandrovna că nu se simte bine. Totuși, pe la ora 14 a primit în biroul de acasă pe un membru al echipei lui de inspectori. În mod neobișnuit, nu a luat prânzul împreună cu restul familiei. Și-a făcut o scurtă apariție în ușa sufrageriei, apoi s-a întors în birou. Maria Ilinicina își amintea peste ani că: „S-a uitat la noi de parcă venise să-și ia rămas-bun.”

După prânz, soția s-a dus la el. Ilia Nikolaevici tremura întins pe o canapea, incapabil să vorbească. Maria Aleksandrovna a chemat un doctor și i-a adus pe copiii să-și vadă părintele. Era în agonie, s-a cutremurat violent de câteva ori și a murit înainte ca doctorul să ajungă. A avea 54 de ani, cu unul mai mult decât va avea fiul Vladimir la moartea lui.

A fost înmormântat a doua zi, la funeralii prezentându-se mai toată burghezia Simbirskului. Lui Sașa, plecat la studii la Universitatea din Petersburg, i-ar fi luat câteva zile bune să ajungă acasă. La 15 ani, Vladimir a fost în fruntea purtătorilor sicriului; ceilalți erau notabilități ale orașului.

Moartea relativ timpurie a lui Ilia Nikolaevici a fost o groaznică lovitură pentru familia Ulianov. Nu peste multă vreme însă, văduva și copiii lui vor primi încă una, mai grea, o tragedie care-l va așeza pe Vladimir pe drumul la capătul căruia va deveni Lenin, revoluționarul²².

CARTE FINALISTĂ LA PREMIUL ELIZABETH LONGFORD PENTRU CEA MAI BUNĂ BIOGRAFIE ISTORICĂ

La mai bine de o sută de ani de la izbucnirea Revoluției Ruse, numele lui Lenin continuă să fascineze, atât în Rusia, cât și în afara ei. A intrat în istorie ca un politician rece și autoritar, creând un nou model de stat. În această biografie revelatoare, jurnalistul Victor Sebestyen se bazează pe surse primare inedite pentru a reconstitui viața lui Lenin și activitatea sa revoluționară, încununată de acapararea puterii și preluarea frâielor Uniunii Sovietice. Autorul merge însă și mai departe cu dezvăluirile și ne prezintă persoana din spatele revoluționarului – omul, familistul, îndrăgostitul, cititorul, scriitorul, agitatorul, condamnatul, exilatul, conducătorul suprem, mereu modest, adesea predispus la accese de furie, bărbatul care a avut un lung *ménage à trois* cu soția sa, Nadejda Krupskaia, și cu seducătoarea tovarășă bolșevică Inessa Armand.

Volumul de față reprezintă un adevărat tur de forță prin istoria Rusiei, de la sfârșitul secolului al XIX-lea până la începutul secolului al XX-lea, și, totodată, explică devenirea lui Lenin, din copilul studios al unei familii mic-burgheze în arhetipul revoluționarului socialist. O adevărată plăcere literară și istorică!

„Un portret excelent, original și captivant al lui Lenin ca om și ca lider.”

SIMON SEBAG MONTEFIORE

Recomandat de:

Historia

Parteneri media:

**OBSERVATOR
CULTURAL** —

ISBN: 978-606-088-742-3

www.edituracorint.ro